

NAŠA MOČ

Izhaja vsak petek.

Urzdništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica št. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
poluletna . . . „ 2.—
četrtletna . . . „ 1.—
Posamezna št. „ 0.10

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Št. 48.

V Ljubljani, dne 24. oktobra 1912.

Leto VII.

Prijatelji delavstva!

Pretekli teden je ravnatelj papirnice Leykam v Vevčah pri Mariji Devici v Polju hotel popolnoma brez vzroka čisto samovoljno vreči na ceste pet delavcev, ki so že več let v tovarni, in jih prepustiti, potem ko jih je tovarna izžela in izrabila, bedi in lakoti. Ker ni hotel na večkratno prošnjo delavstva tega nečuvnega koraka popraviti, je bilo delavstvo papirnice primorano, stopiti v stavko in se s tem rezkim orožjem zavarovati pred takim krivičnim postopanjem od strani nemškega velekapitalizma. To kruto ravnanje z delavstvom mora izzvati ogorčenost vsakega pravično čutečega človeka in zaslužiti, da ga vsa slovenska javnost obsodi.

Vsled teh razmer je danes blizu 600 delavcev v boju za svoje delavske pravice brez kruha in prepuščeno vsem težavam brezposelnosti. Da se delavstvo pri tem usiljenem boju kolikor mogoče podpira in se mu s tem pripomore do pravice, se je sestavil v Ljubljani posebni odbor za pomoč stavkujočemu delavstvu, ki se obrača do vseh delavskih organizacij in prijateljev slovenskega delavstva z vljudno in nujno prošnjo za znatne denarne prispevke. Zdi se nam, da je dolžnost vsakega zavednega Slovenca, priskočiti na pomoč in po svoji moči to delavstvo podpirati. Osebito, ker je stavko izzvalo vodstvo tovarne tudi iz drugih nagibov, predvsem razbiti krščansko-socialno slovensko organizacijo.

Vsi prispevki naj se pošljejo na blagajnika Lud. Tomažiča, uradnika v Katoliški Tiskarni, ali pa na tajništvo S. L. S. v Ljubljani z označbo namena poslanega zneska. Darovi se izkazujejo v »Naši Moči«.

V Ljubljani, 19. oktobra 1912.

Odbor za podporo stavkujočih delavcev v Vevčah.

× × ×

Stavka v Vevčah še traja. To pove vse. V zadnji številki »Naše Moči« je poslanec Gostinčar natančno opisal, zakaj da je vevško delavstvo pričelo stavkati. Vsekakor naj slovensko krščansko-socialno delavstvo žrtvuje, kar le more, da izvojuje vevško delavstvo v vsiljenem mu boju častno zmago!

Kaj je s socialnim zavarovanjem?

Prva zbornica, izvoljena po splošni in enaki volilni pravici, se je že pečala z načrtom socialnega zavarovanja, ki delavcem v korist izpreminja bolniške blagajne in zavarovalnice zoper nezgode, obenem pa nanovo določa zavarovanje za starost in onemoglost. Delo, dasi obširno in težko, je šlo izpod rok. V pododseku se je vse rešilo in velik del je tudi že odsek sprejel. Že takrat smo pa izkušali, da so socialni demokratje iz golega strankarstva zavirali delo in vlagali nesprejemljive predloge, in da so tudi liberalci vseh sort zanašali najzopernejša hujskanja med ljudstvo.

Po novih volitvah so nemški in češki svobodomiselnici edino s pomočjo socialnih demokratov dobili več poslancev in krščanske ljudske stranke, razen naše, so vsled tega izgubile svojo vodilno moč. Na Češkem in Moravskem je kar 10 katoliško narodnih poslancev podleglo združenim nasprotni sili, v Galiciji ni bil izvoljen noben duhovnik več; toliko, kolikor jih je bilo prej v zbornici, je prišlo judov noter. Pri liberalcih se kaže povsod kapitalistična barva. Kapitalisti se pa seveda ne vesele socialnega zavarovanja, ker bo nekoliko seglo v njihove žepce. Dokler gre za same besede, je liberalc vedno delavstvu prijazen, socialen, ljudomil; ko pa je treba kaj šteti, pa vedno umanjka.

Liberalna navidezna zmaga je postala socialnemu zavarovanju sila nevarna. Kar naenkrat je nastopilo toliko nasprotstva proti njemu, da se je zdelo: nič ne bo; vse je pokopano. V stranke, ki se štejejo prijazne socialnemu zavarovanju pa tudi ni bilo ljudi, ki bi se res krepko zanj potegnili in sploh nobenega pravega poguma. Soc. demokrati so se v teh razmerah hoteli strankarsko okoristiti in doseči ločitev starostnega zavarovanja samostojnih kmetov in obrtnikov od delavskega in podreti nameravane okrajne urade, ter dobiti vse novo zavarovalno delo za okrajne bolniške blagajne, ki jih imajo večinoma v svojih rokah. Zato so se tudi krčevito postavili po robu. Pravzaprav sta samo zastopnika naše Ljudske stranke Gostinčar in Krek držala celo reč pokoncu in njunemu prizadevanju se je posrečilo, da se je nagnila na boljše. V sejah, ki so se vlekli prvo

leto, je bilo še vse narobe. Novi predlogi, ki so podirali celo načelo zavarovanja, so vstajali na dan; obenem je pa soc. demokracija s svojimi zahtevami, ki so tudi neizpeljive, na videz neizprosno grozila. Večina poljskih poslancev, ki so se jim pridružili tudi Rusini in Romani, je izjavljala, da bo vse storila, s čimer more pokopati vladno predlogo, češ, da je za Galicijo in Bukovino nesprejemljiva.

Pokazalo se je, da se morajo najprej, preden se sploh more naprej, rešiti ta-le vprašanja:

Prvič: Ali naj se za starost samostojnih poskrbi z zavarovanjem, ali naj se po angleškemu zgledu vsakemu, ki doseže določeno starost, in ki nima določenih dohodkov, od države odkaže določena letna pokojnina? — Če bi se zavarovanje odklonilo, potem bi sploh nič ne stopilo na njegovo mesto, ker bi naša država ogromnih milijonov, ki bi se vsako leto potrebovali za starostno preskrbo, ne zmogla.

Drugič: Ali naj se samostojni skupno zavarujejo z delavci za starost, ali ne? — Stroški za upravo so že zdaj veliki. Ko bi se ločitev izvedla, bi bili še mnogo večji, in bi bilo za delavce mnogo slabše, za samostojne bi se pa sploh komaj moglo kaj storiti.

Tretjič: Kaj bodi z Galicijo in Bukovino?

Dr. Krek je že pred več meseci predlagal, naj se posamni klubi najprej dogovore o teh načelih. To se je tudi sprejelo. Preteklo je precej časa od tega; odsek se je sešel, pričelo se je iznova govoričenje semintja, jasnosti pa vendar še ni bilo. Nazadnje se je pa le sklenilo, naj se izvoli poseben pododsek, ki naj na podlagi vladnega načrta začne svoja posvetovanja. Izvolili so se poročevalci za posamezne dele vladne predloge in glavni poročevalec dr. Krek.

Dne 17. septembra se je zopet sešel pododsek in, hvala Bogu, pokazalo se je, da se vendar cela reč naprej pomika. Takoj v prvi seji so se rešila gori omenjena vprašanja. Z večino glasov se je sklenilo: Starostna preskrba naj se izvrši po načelu zavarovanja in ne po načelu državne miloščine. Nasprotni predlogi so se odklonili. Starostno zavarovanje delavcev in samostojnih oseb mora biti skupno. Za Galicijo in Bukovino je treba izjemnih določil, ki naj se o njih posvetuje vlada z dotičnimi poslanci.

Grazia Deledda:

Don Evèno.

(Dalje.)

Don Evèno se tiho čudi, ker je Mihela tako previdna in modra. Kadar ostane doma in piše svoje veliko delo o sardinski zdravilni umetnosti in kako je nastala, čuti mir, kakršnega prej še nikdar ni čutil.

Povsod vlada najlepši red in noben šum ne moti gosposkega hišnega miru.

Kdo je ustvaril ta red in mir? Gotovo ne smrt done Marije.

Don Evèno misli, kakor na hude sanje na viharno preteklost in na sedanjo mirno sedanjost. Čudi se, a prijetno se mu zdi čutiti sladkost miru v vseh udih.

Ne upa nič več. Gosti njegovi lasje kažejo že sive proge, visoko čelo je nagubančano, oči so utrujene. Ne, nič več ne upa in ne sanja. Večkrat pa preneha delati, pa želi nekaj neznanega. Čelo nasloni v roko in si misli, kako je Bog pravičen, da more mirno v svoji tihi hiši živeti in umreti. Ko umrje, zapusti Miheli, mali svoji nečakinji, večji del svojega premoženja, ker ji je za red in mir hvaležen.

Minula je jesen.

Po prvih dneh, ko je don Evèno Miheli raz-

kazal vse prostore v hiši in ko ji vse izročil, prideta le malokdaj skup. Don Evèno je večinoma izven doma, po več tednov ga ni domov; kadar je pa doma, v svoji pisarni piše ali pa sprejema stranke. Mihelo le pokliče, kadar ji kaj ukaže.

Poslušaj ga s pripognjeno glavo, stričevih pogledov se ogiba in včasih sramežljivo zardi. Nikdar ne ugovarja, nikdar se ne smehlja in odide tiho, kakor tiho pride.

Don Evèno pride vedno pozno jest in je sam. Mihela bi se tudi nikdar ne bila drznila jesti s stricem skup. Zaupljivosti ni med obema nobene, tudi ne, ko mine zima in ko prevzame deklica vodstvo vsega gospodinjstva.

Stric opazuje Mihelo vedno začudeno. Ker ne čuje njenih korakov in njenega glasu, bolj čuti kakor vidi in sliši njeno navzočnost. Kadar stopi predenj, jo opazuje od nog do glave, radovedno in nezaupljivo. Zato zardeva. In nato se spomni stric. »Saj res, to je nečakinja z lepimi čevlji in s slikovito obleko.

Nekega dne ji reče: »He, Mihela, ti bi se morala kot dama oblačiti.«

»Da, jutri,« živahno zakliče in se smeji. Prvič jo don Evèno čuje smejeti.

Še bolj začuden kot navadno jo ogleduje.

Priprosta navadna obleka ji seveda bolj pristojno kakor kakršnakoli damska obleka. Tem-

no-zelena jopica se tako razločuje od bele srjace in rumena ruta obdaja zelo lepo njen fini, blede obraz.

»Daj vsaj grdo ruto proč,« veli don Evèno.

Mihela smehlja vzame proč ruto in don Evèno opazi njene valovite lase, nežna ušesa in beli vrat.

»Meni na ljubo ne nosi rute; izgledaš bolje brez nje in je za lase bolj zdravo.«

»A mene zebe,« odgovori in pokrije z ročicami ušesi.

»Ne oziraj se na to, ali se ne moreš premagati? Premagati moramo še kaj drugega, kakor mraz . . .«

Pristaviti je hotel »v življenju«, a je obmolknil.

Po več mesecih sta se tako prvič stric in nečakinja razgovarjala.

Mihela ni več nosila rute. Ko je don Evèno šel po sobah, jo vidi sedeti pred velikim zaprtim oknom. Mihela je nekaj šivala, valoviti lasje so se ji lepo podali.

Zdi se, da jo ne vidi in da tudi ona njega ne vidi.

Koncem marca trese Mihelo nekoliko mrzlica. Bolezni noče priznati, a don Evèno takoj ve, da ji nekaj manja in zelo skrbi za njo.

Mihela pravi: »To je zato, ker sem ruto odložila, jo bom zopet ognila.«

Precej kamnja, ki je bilo socialnemu zavarovanju na potu, se je s tem odvalilo na stran. Ne smemo pa še reči, da je že zagotovljeno. Nevarnosti je vse polno in silne previdnosti bo treba, da se to težko delo izpelje. Gre za veliko reč! Delavstvo nestrpnost čaka svoje pravice; vsak dan pahne celo vrsto ljudi, ki bi postali deležni dobrot starostne preskrbe, ko bi se zakon kmalu sklenil, v kot brez upanja, ker postajajo prestari. V »Naši Moči« bomo vedno priobčevali vse poglobitve reči, ki se tičejo socialnega zavarovanja in pazno zasledovali delo v pododseku. Prepričani smo, da bomo s tem zelo ustregli svojim bravcem.

Delavci in novi davki.

Naša država že pred ni posebno dobro stala v denarnem oziru. Zmanjkovalo ji je za redne stroške. Zdaj pridejo nove stotine milijonov za vojaštvo, obenem pa se znižajo dohodki vsled nevarnih vojnih časov, ki smo zabredli vanje. Zato ni treba posebne modrosti, da smo si na jasnem: Novi davki nas čakajo. Zvišal se bo gotovo dohodninski davek. Pri tej priložnosti pribijemo, da se je davčna oblast vrgla z vso silo na delavce, in da tudi pri njih išče za veliko zvitostjo dohodninskega davka. V družini, kjer poleg očeta dela tudi žena in še kak mladoleten otrok, seštejejo vse dohodke skupaj in po ti poti pač lahko dobe 1200 kron dohodkov, od katerih se mora plačevati že dohodninski davek.

Delavstvo ljubljanske tobačne tovarne je o tej reči sklepalo že pri svojem shodu. Če pomislimo, da veliki bogatini lahko zakrijejo milijone svojih dohodkov, da pa delavec ne more zakriti niti groša, je že iz tega jasno, da so delavčevi dohodki pred davkarjem mnogo na slabšem, nego bogatinovi. Dostaviti je pa treba še tole: Državni zbor je nedavno sklenil, da se uradnikom in častnikom sme zarubiti le, kar imajo nad 2000 K dohodka. Zanje se je torej določilo, da vsled vedno večje draginje ne zadostuje več 1200 kron na leto za življenje. Kar uradnikom in častnikom, to tudi delavcem! Naša zahteva mora torej biti, da se do 2000 K na leto ne plačuje tudi noben dohodninski davek. Država mora iskati dohodkov tam, kjer je denar, ne pa pri ljudstvu, ki komaj, komaj vzdržuje svoje kosti pokoncu. Tudi v tem oziru naj naše delavske organizacije dvignejo resno in odločno svoj glas.

Delavska in najemniška pogodba.

Ob vsakem štrajku, sploh ob vsakem boju delavcev z delodajalci izkušamo to-le: Tovarna odpove stanovanju delavcem, ki ji niso všeč, v svojih išah. S tem pritisne najbolj kruto, zlasti ob zimskem času na uboge pare, ki se upajo misliti, da so takorekoč tudi ljudje. Odpoved je kratka, in če delavec ne more iz stanovanja, ker nima nikamor, pa pride žandar in ga postavi na cesto. Zato pa zdaj zopet ponavljamo našo staro zahtevo, da se delavska pogodba ne sme skopčati z najemniško. Kot najemnik je delavec samo najemnik in nič drugega. Treba je zakona v tem oziru, ki bi natančno določal, da ne sme biti delavec kot najemnik na slabšem, nego kdorkoli drugi. Odpovedni roki morajo biti stalni in primerni odpovednim rokom za stanovanja v dotičnih krajih. Na kmetih je navadno najemniška pogodba veljavna za celo leto; tudi najemnina se plačuje za eno leto. Kar velja za druge, mora veljati tudi za delavce v tovarniških hišah. V Ljubljani so odpovedni roki štirikrat na leto — februarja, maja, avgu-

sta in ovembra. Odpovedati se mora tri mesece prej. Kar drugi, tudi delavec. Dr. Krek je v svojem poročilu o kartelnem zakonu v državni zbornici že sprožil to reč. Delavci, na noge in na dar v boj, da se v ti sila važni reči neha sedanje strašno suženjstvo.

Železni obrt in vojska.

Kestranek, direktor kartela železnih obrti, je povedal svoje misli o vplivu vojske na naše gospodarsko življenje uredniku judovske »Sonn- und Montagszeitung«, ki jih je dne 14. t. m. priobčila. Notri beremo, da se ta mogočni kartelni direktor za železno industrijo nič ne boji, češ da je sploh malo pošiljala na Balkan, in da ima za domači trg zdaj toliko naročil, da ji sploh ni mogoče misliti na kak večji izvoz. On mora že vedeti. Ker so pa zadnji čas delnice tudi za železno industrijo znatno padle, pomenja to za tiste, kateri so jih po nizkih cenah kupili, tem večje dobičke. Za vojaštvo in za mornarico se je dovolilo v delegacijah mnogo novih milijonov, ki jih bo velik del ravno železna industrija dobila. Zato je pa navsezadnje vendar le tudi potrebno, da se vprašamo, kako skrbi železna industrija za svoje delavce. Nekatere vrste blago se je pošiljalo na Balkan. Kapitalisti, ki žanjejo tam, kjer niso sejali, so dolžni poskrbeti, da delavci pri tem blagu ne bodo trpeli škode. Kestranek se hvali; delavci, ki spravljajo ogromne dobičke njegovemu kartelu skupaj, pa nimajo, s čim bi se hvalili. Utegne priti čas, da bodo tudi delavci izpregovorili.

Vojska.

Članek, ki smo v njem naslikali nevarnosti vojske na Balkanu, je bil spisan prej, preden se je zmeda doli zgostila do krvave vojske, ki zdaj vihra med balkanskimi državami in Turčijo. Naša napoved, kolike nevarnosti je ta reč za industrijo in s tem za delavce, se že izvršuje. Na Ogrskem in pri nas zdaj sklicujejo industrialci shode, ki na njih milo javkajo za mir. To razumemo, in seveda nimamo nič proti njihovim zahtevam, naj vlada poskrbi, da se čim najprej pomirijo krvavi valovi. To vsi želimo, tega si najbolj želi delavsko ljudstvo, ki je v nevarnosti njegov vsakdanji košček kruha, in ne samo mastna dividenda. Toda ob tej priliki smemo pač reči, da so ravno ti liberalni ogrski in avstrijski denarni mogočniki pred vedno z denarjem in vsem svojim vplivom tirali naše vlade v neumno politiko, ki nam je na Balkanu med južnoslovanskimi narodi zapravila zadnjo troho prijaznosti in upliva. Ravno ti mogotci so na Ogrskem držali pokonci trapasto napuheno madžarsko nasilje, pri nas pa nemško nadvlado. V njih smo imeli Slovenci in Hrvatje najhujše nasprotnike. Saj poznamo te nemške peteline celo v kranjski deželi, kjer so z občudovanja vredno predrznostjo umetno tiščali nemštvo med nas in s tem nemške šole in ne vem, kaj še vse. Slovan jim je bil brez pomena, komaj še človek. Zdaj javkajo in hočejo miru! Kdor je hišo zažgal, naj se ne čudi, če mu zgori. Njegove solze nad ognjem prihajajo prepozno.

Špekulantje so zlasti letos industrijske papirje spravili sila visoko. Vse se je trgalo za te papirje in njihova cena je vedno rastla. Kar naenkrat je pa vse drugače. Doli z Balkana je pripihala mrzla sapa in zdaj na borzah ponujajo industrijske vrednote, pa kupca ni. Na dražbi se prodajajo za vsako ceno. Zadnji teden se je tako na borzah izgubilo več milijard kron. Samo v Parizu trdijo, da so izgube na borzah

vsled tako silno padlih cen večje, kakor bi iznašali stroški za izgubljeno vojsko. Državni papirji na Dunaju, ki vendar zanje jamči cela država, in ki so se svojčas ljudje kar trgali zanje, stoje tako nizko, da nosijo domala 5 od sto, in še zdaj ni kupcev zanje. Denar se torej silno draži, veliki polomi se obetajo, naši kapitalisti pa s prefrigano hudobijo silijo delavce v štrajk in na Hrvaškem gospodarji feldvebelj Cuvaj.

Med brati in sestrami.

Idrija. Pri naših gozdnih delavcih se gode od strani uradov jako žalostne razmere. Za vsako malenkost se delavca skuša šikanirati, tako da so delavci, in sicer že najbolj potrpežljivi, siti do grla te sekature. Ako hoče imeti kdo dopust, mora baje kolek plačati; ako se hoče kdo kaj pritožiti in mora iti zato v pisarno, mora tudi prej nekaj žrtvovati. Kaznuje se jih tudi; n. pr. dva delavca se nista nekemu Krivcu pravilno odkrila, pa sta že baje bila za dve kroni kaznovana. Prosimo g. drž. poslanca, da izposluje pri merodajnih krogih, da se taki škandali enkrat za vselej odpravijo. Saj smo vendar že v 20. stoletju, ne pa v tistih časih, ko je imel grajski valpet vso komando nad ubogim delavcem in kmetom. — Pri nas v Idriji se zdaj precej dobro počutijo taki ljudje, ki radi kalijo mir ljudem ponoči, ko drugi grede, k počitku, in to traja večkrat do jutra, ko grede ljudje k sv. maši, potem še tistim ne dajo miru. Nedavno so trije inteligentni junaki razgrajali od štirih zjutraj in potem kar naprej. Ljudi, ki so šli zjutraj v cerkev, so napadali z jako neokusnimi opazkami. Najbolj se je odlikoval nam dobroznani idrijski general Naši c. in kr. uradniki pa navadno mislijo, da te kravale proizročajo delavce. Delavec že tako težko izhaja v tej draginji, ker zato mu pač ni potreba puščati noči. Naše slavno županstvo naj bolj energično postopa, da bo s temi kravali ponoči že enkrat mir. — Sodrug Tokan je na zadnjem shodu omenjal železničarje. Posl. Gostinčar se je izjavil, da je glasoval on za železničarje in njegov klub. »Zarja« je pa vedno prav grdo psovala čez naše poslance, češ da so se bili odtegnili glasovanju, ko se je šlo za železničarje. Mislili smc, da se bo Tokan oglasil, toda varali smo se, kajti on je k tej opazki prav krepko molčal; tako je bilo še najbolj pametno.

Iz Idrije. »Zarja« obdeluje rudniškega svetnika Slavika, ker je v službi preveč siten. Končuje pa svojo lekcijo z besedami: »Mi se ne damo od moža, ki se prištevava S. L. S., na tako protipostaven način izrabljati. S. L. S. pa je lahko ponosna na tako človekoljubje, še bolj pa delavci, ki so nje pristaši zato, da jih lažje na višji stopinji stoječi somišljeniki izkoriščajo.« Očividni namen je, na ta način izvabiti rudarje pristaše S. L. S. v rdeči tabor. Bi šlo, ko bi »Zarja« malo bolj resnično pisala. Rudniškega svetnika Slavika smo videli na sokolski veselici, nikoli pa ne pri naših Orlih, tudi pri volitvah ni nikoli volil s S. L. S. To je po Idriji sploh znano, in le čudimo se, da zamore »Zarja« kaj takega zapisati. Najbrž so jo pokvarili sodrugi v drugih deželah. Saj v isti številki ravno na nasprotni strani citira svojega Jaurèsa, ki celo v balkanski krizi vidi le klerikalizem. Ta je kriv vojske in groznih stroškov. Naj malo pomagamo »Zarji«, da spozna svoje na višji stopinji stoječe somišljenike. Ravno omenjeni Jaurès je tirjal v francoski zbornici za mornarico moč-

»Ne, ne, ni to. Tudi nočem, da nosiš ruto, ki je nekaj strašnega. Pusti jo meni na ljubo.«

Skoraj proseče govori. Mihela, ki trmasto misli, da jo trese mrzlica, ker ni vajena biti razoglava, le zaveže ruto, a jo hitro odveže in skrije, kadar čuti strica.

Nekega večera se ji pa to ne posreči. Don Evèno jo dobi, ko leži na blazini. Pretresa jo mrzlica.

»Mihela«, zakliče, »Mihela, kako se počutiš?«

Ker mu ne odgovori, nehote pomisli, kako prazno in pusto bi bilo v njegovi hiši, če bi deklica umrla.

Pripogne se in ji potipa žilo. Četudi so njeni udje težki in je polnezavestna, čuti, da ji je don Evèno vzel ruto proč.

»Stric . . . nisem mogla . . .«

»Česa nisi mogla storiti,« jo nežno vpraša? Mihela zmedeno odgovarja. Bleda se ji. Doktor pomakne stol k divanu in položi roko na vroče čelo deklice. Nekaj časa tako sedi, nato pozvoni in ukaže, da naj jo nesejo na posteljo.

Teden dni trese deklico mrzlica. Don Evèno zanemarja svoje bolnike — ki jih seveda zdravi bolj iz navade in iz usmiljenja — dokler se otrok, kakor pravi, zopet ne pozdravi.

Ko se ji prične boljšati, ukaže, da mora pri njegovi mizi jesti in tako zanjo skrbi, da se Mihela prestraši.

Bolezen ju je približala, a don Evènova skrb jo spravlja v zadrego. Ni ji všeč, ker se za njo trudi:

Nekega večera jo stric resno opazuje in vpraša: »Bi li šla rada domov?«

Nekaj časa premišljuje in odgovori: »Da, mater bi rada videla.«

»Drugega ne?«

»In Eleno«. Elena je namreč njena sestra.

»Drugega ne?«

»Koga pa?« zardela vpraša.

Don Evèno opazi, da je zmedena in nagubanči čelo. Hladno na to pripomni: »Pred dvema mesecema sta si še dopisovala. Kako sodiš zdaj?«

»Jaz? Ne vem . . .« jeclja Mihela in pobesi glavico.

Don Evèno vidi, da malo manjka, da se prične plakati. Ne ve, ali hoče jokati iz ljubezni ali pa, ker jo jezi, da je njeno razmerje odkrito.

Naj si že bo tako ali drugače, stric je vedel, kaj da naj stori.

»Čez nekaj dni,« pravi, moram odpotovati v tvojo domačo vas in izpregovorim s tvojo materjo resno besedo. Če želiš in če ne ugovarja,

se v kratkem vse napravi. Lahko se potem vrneš domov in vse vidiš . . .«

Trpkost to reče in odide.

Mihela je iznenadena. Vrže se na divan, pokrije obraz z ročicami in plaka ter joče.

Zakaj ji hoče don Evèno to storiti? Ali hoče, da ga zapusti? Saj mu ni nič žalega storila.

Cel večer ne more ničesar delati in je še bolj pobita, ko ji pri večerji stric naznani, da drugo jutro k materi odpotuje.

»Povej, je li naj kaj izporečim . . .«

»Veliko pozdravov,« hladno odgovori.

Poizvedovalne go pogleda in se kmalu odpravi spat, ko še prej Fidelu ukaže, da naj mu ob ranem jutru osedla konja.

Drugo jutro je Mihela rva pokoncu, a ne skrbi, kakor druge dni, za kavo. Kmalu za njo pride tudi don Evèno na dvorišče.

»Fidelo«, pravi, »saj veš, kaj da danes delaj?«

»Da, gospod.«

Ker se pa na hlapčev spomin ne zanaša, ponovi tudi Miheli svoje ukaze.

»Pošlji ga takoj danes in jutri v hrib. Pripeljati mora drva.«

Mihela dobro ve, da mora Fidele te dni nositi drva iz hriba.

nejši in moderni kaliber, da bode lažje moril človeštvo. In njegova sodruga vojni minister Millerand in justični minister Briand napravljata toliko stroškov Francoski radi vojaščine, da je celo »Arbeiterzeitung« letos pisala 21. februarja, da preveč žrtvujejo za parnike in aeroplane, da bode v zraku še več človeštva škodljivih naprav. Millerand je prej kot navadni sodrug tudi upil zoper strojne puške, zoper brzostrelne kanone in vojaštvo sploh, a sedaj kot minister vse drugače v dejanju kaže. Tako delajo na višji stopinji stoječi sodrugi, oni, ki so cerkve porušili, svetišča oskrunili, menihe in nune pregnali in milijardo cerkvenega premoženja tako točno zapravili, in otrokom v šoli prepovedali pouk v krščanskem nauku. Da bi ljudstvo ne izpregledalo tako hitro njih pogubonosnega dela, pa vpijejo »klerikalizem« je vsega kriv, doma in po svetu. Kaka prostost bode vladala v socialno-demokratski državi, ravno kaže Jaurès in tovariši, ko celo učiteljem ne pustijo, da bi se organizirali in jim shode prepovedujejo. To smo brali ravno pretečeni teden. Naši rdeči tovariši tega seveda ne vidijo, ker jim »Zarja« ne bode povedala, kake uganjajo njih višji, a mi rudarji čitamo še druga poročila, ki ravno nasprotno govore, kar natvezajo rdeči časniki in njih brošure. Zato tudi njih skriti poziv, naj se rudarji S. L. S. oklenejo njihove organizacije, bode ostal v zraku, ko hočejo tudi v Idriji videti le pristaše S. L. S. ali drugače povedano, »klerikalizem«, ki naj bi bil napoti delavcem do boljšega stanja. Le resnico, resnico pišite, ta vam bode dobila stalnih in zvestih pristašev; z lažjo boste nekaj časa mamili tovariše, pa bodo počasi tudi ti izpregledali, ker laž ima le kratke noge in mali obstanek.

Jesenice—Fužine. Odbor za skupino Sava javlja, da se od sedaj naprej pobirajo prispevki in vpisujejo novi člani v skupino »Jugoslovanske Strokovne Zveze« vsako nedeljo od 9. do 11. ure dopoldne v »Delavskem Domu« na Savi. — Odbor skupine J. S. Z.

Tobačno delavstvo.

Soc. demokrati so razposlali poslancem neko knjižico v kateri opisujejo razmere tobačnega delavstva ter napredovanje tobačnih izdelkov. Obenem pa tudi prihajajo z zahtevami za zboljšanje razmer. Pripomnimo, da se je tudi njim zazdelo vredno, prikorakati za kršč. soc. organizacijo tobačnega delavstva. Ker to, kar se v tej knjižici zahteva, je kršč. soc. organizacija že davno zahtevala. Da hočejo na ta način delavstvu zboljšati njih razmere se vidi zelo čudno. Nič drugega kot nekak »bluf« na katerega ne da danes nihče počenega groša.

Socialna demokracija v pravi luči.

(P. M. H.)

Ako to izjavo primerjamo s prejšnjo, se nam takoj brez vse težave izrcali namen soc. demokracije: »Z obljubami, ki imajo samo agitacijski namen, si pridobiti vnetih sodrugov močno armado, s katero bodo oni veliki dan naskočili tisoč in tisoč let že obstoječi družabni red, ga premagali in ustanovili novo državo, takoimenovano idealno državo bodočnosti, katere ne bo vladal kronani cesar ali

»Kdaj se vrnete,« boječe vpraša, naslonjen na durni steber?

»Pojutrišnjem. Reci Mallèni, naj se hitro zasuče.«

Mihela odide in se takoj vrne. »Mallèna že gre . . . toda, ali ne pijete kave?«

»Prinesi jo sem.«

Razburjen je in razdražen. Ko prinese Mallèna malo potno torbico, pije Don Evèno na dvorišču kavo. Streže mu nečakinja.

Fidele pritrudi torbico na sedlo, polglasno kolne čez Mallèno in stoji ter čaka pa godrnja.

Don Evèno pa zakliče: »Bodi tako dober in se mi umakni.«

Fidele se muza, gre in odpre vrata, doktor pa lahko poskoči na konja. Mihela hiti k njemu in ga pogleda, kakor da mu hoče nekaj povedati, a drugega ne more reči, kakor: »Veliko pozdravov in srečno pot.«

Don Evèno ničesar ne odgovori, a obledi, ko se pripogne, da jezdi skozi kamenite stebre.

»Bog z Vami,« reče Fidele!

Vrag naj skrbi, da si zlomi vrat pa tiho misli in jezno zaloputne duri.

(Dalje.)

kralj, ampak ta ali oni po zlatih ali srebrnih kronah hrepeneči voditelj soc. demokracije, v kateri ne bodo državnih poslov opravljali višji in nižji uradniki, ampak večji in manjši kričači-voditelji sodrugov, v kateri ne bo tatov, ne ubijalcev, ne pijancev, ne skopuhov, ne goljufov, kjer zato tudi ne bo treba orožnikov in policistov, ne jetnišnic; v kateri bo vladala le gola resnica in pravica, usmiljenje in najčistejša ljubezen do bližnjega, kjer ravno zaradi tega tudi ne bo treba sodnikov in sodnij, katera ne bo potrebovala ne armade, ne mornarice, ker bodo zapletke razvozljale mirovne konference, v kateri bo kraljevala sreča in zadovoljnost v vsaki družini, v vsakem srcu, kjer se bo vsem dobro godilo, najboljši pa seveda voditeljem in upraviteljem te vzorne presrečne države, kakor se tudi dandanes že najboljši godi onim sodrugom, ki nosijo zvonce, in ki sicer z lepo se glasečimi, a praznimi frazami obljub slepijo svoje sodruge in jim praznijo že itak ne prenapolnjene žepe.

In vse to hočemo doseči brez Boga in brez vere na Boga! Sapienti sat!

III.

Sredstva v dosegu zaželjenega cilja.

»Naš boj je naperjen proti brezpravnosti, krivičnosti, zatiranju in izsesevanju v kakoršnikoli obliki. Naše geslo se glasi: Smrt bedi in lenobi! Mi se bojujemo za novi državni in družabni red, v katerem naj uživajo možje in žene isto prostost in iste pravice, kjer ne bo človek vladal človeka, kjer ne bo »dobrobit« najvišje načelo vsega človeškega reda. Prostost, ista pravica za vse! Nobenih pravic brez dolžnosti; nobenih dolžnosti brez pravic!« (Volilni oklic; Protokoll des Parteitagés zu Stuttgart, 1898, 19.)

Kaj ne, da te že skominja po teh srečnih in blaženih časih? In kako tudi ne? Saj se ti morajo sline cediti, ko bereš te sladke obljube, s katerimi vabi soc. demokracija delavce in drugo nerazsodno ljudstvo v svoj tabor! In dobro jo je pogodila! Kdo bi bil le tako neumen, da bi to popolno in splošno srečo zavrge! Res, prelepe obljube! A kaj, ko imajo te obljube le to malo napako, da se ne bodo nikdar izpolnile, ker se sploh izpolniti ne morejo, vsaj v tem smislu ne, kakor si to predstavljajo sodrugi! Saj smo se že prepričali, da so vse te obljube le utopijske, da so obljube, ki imajo sicer veliko moč do srca, ker lepo zvone, ki so pa na drugi strani prazne, brez najmanjše možnosti eventualnega uresničenja! Pa tu ne pomaga nobeno dokazovanje, naj bo še tako precizno in logično, ker »zoper neumnost se še bogovi zastoj vojskujejo!« Sodrugi v enomer obljubujejo zlate gradove, delavci in ljudstvo pa jim v svoji nerazsodnosti verjamejo v prvi vrsti gotovo zato, ker si sami najbolj takih srečnih časov želijo.

Drugo zelo močno sredstvo za rekrutiranje »rdeče armade« je kritikovanje obstoječega družabnega reda.

Voditelj v srečno večnost. Molitvenik. Spisal A. Mrkun. Znižana cena: rdeča obreza samo 80 vin.; zlata obreza je razprodana. Ta molitvenik, ki obsega 250 strani, se ne odlikuje le po svoji mali, priročni žepni obliki, temveč njegova prva prednost je priznana krasna vsebina. Poleg mnogoštevilnih izbranih mašnik in drugih molitev se na prvih 90 straneh molitvenika pod naslovom »Poučni sestavki«, razvr-

ščenji prekrasni nauki, katerim se ima molitvenik v prvi vrsti zahvaliti za svojo priljubljenost. S prav kratkimi besedami, vendar pa temeljito in jedrnato so v teh sestavkih obrazložene vse resnice svete vere z natančnimi navodili, kaj moramo storiti in kaj opustiti, ako hočemo doseči večno zveličanje. Molitvenik nosi svoj naslov po pravici, ker je res prvi voditelj v srečno večnost. Ker izide v kratkem v novem natisu, oddali se bodo preostali izvodi prvega natisa po navedeni skrajno znižani ceni, kajti sama vezava je toliko vredna. Dokler ne bo celotni prvi natis razprodan, drugi natis, ki bo seveda neprimerno daržji, še ne pride v prodajo. Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

H. Sienkiewicz: V pustinjah in puščavi. Roman iz Mahdijevih časov. Iz poljščine prevedel dr. L. Lenard, 2 K 80 vin., v platnu 3 K 90 v. (XVII. zvezek »Ljudske knjižnice«) se dobiva v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Naša izobraževalna društva po deželi tožijo, da jim zmanjkuje povesti. Ljudje silno ljubijo mikavne in obenem poučne romane. Tej potrebi je »Katoliška Bukvarna« zopet s tem zadostila, da je izdala najnovejše delo slavnega poljskega pisatelja Sienkiewicza. Kdor je bral »Z ognjem in mečem« ali »Potop« ali »Križarje«, ve, da Sienkiewicza v zanimivem, živem in bujnem pripovedovanju nihče ne prekosi; vsaka stran prinese kaj novega, vse se odigrava pred nami, kakor da bi bili sami navzoči, bravec se od Sienkiewiczovih povesti težko loči. Pričujoči roman nas popelje v Saharo, nam popisuje velikanski boj med Mahdijem, znanim prorokom Arabcev, in Angleži, slika strahote puščave in šege ondotnih rodov ter nam v tem okviru podaja napeto-zanimivo povest izrednih in strašnih dogodiljev dveh otrok, ki sta morala pustinjto prebresti.

Nizka cena omogoča najširšim slojem našega ljudstva, da si to lepo povest omislijo.

Ne pozabite, da je treba delati na vso moč za Vaše glasilo »Našo Moč«. Čim več naročnikov, tem večji vpliv bo imelo Vaše glasilo.

FR. P. ZAJEC, Ljubljana
Stari trg 9.

— Izprašani optik. —

Zalagatelj c. in kr. armade, c. in kr. vojne mornarice, c. kr. domobrancev itd.

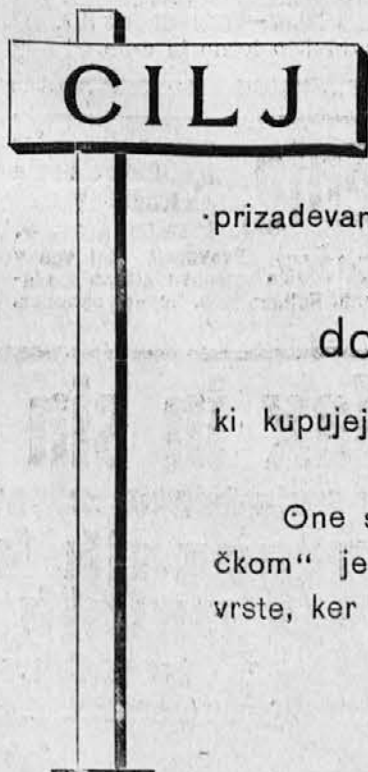
Največji optični zavod.

Prvi specialist za očala in ščipalnike, narejene strogo natančno po naročilu in zdravniških predpisih.

Nadalje priporočam svojo veliko izbiro strokovnjaško pravilno izdelanih toplomerov, zrakomerov, daljnogledov vseh vrst, kakor Zeiss, Busch, Goerz itd. Vsa popravila izvršujem v svoji lastni po najnovjšem sistemu, z električnim obratom urejeni delavnici in je ogled iste mojim cenj. odjemalcem vsak čas dovoljen.

Bogata zaloga najboljših ur, zlatnine in srebrnine. Zahtevajte cenik!

prizadevanj, najti sredstvo za izboljšanje kave, ki odgovarja vsem zahtevam okusa in izdatnosti

dosežejo vedno le one gospodinje,

ki kupujejo kavini pridatek v zaboječkih ali v zavitkih, označenih „s kavinim mlinčkom“.

One so izbrale najbolje, kajti pridatek za kavo „s kavinim mlinčkom“ je najjedrnatejši, najokusnejši in najizdatnejši izdelek te vrste, ker je

:pravi Franck.:

Tovarna v Zagrebu.

**Najboljša, najsigurnejša
prilika za štedenje!**

Denarni promet
I. 1911. čez 82 milijonov K.
Stanje vlog čez 22 milijonov K.
Lastna glavica
■ K 704.939.27. ■

**Ljudska
posojilnica**

registr. zadruga z neomenjeno zavezo
Miklošičeva cesta 6
pritličje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franč. cerkvijo
prejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1 ure
pop. terjih obrestuje **4 1/2 %** brez kakega odbitka,
po tako da prejme vložnik od vsakih
100 kron čistih 4.50 na leto.
Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da
bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po
pošti so pošto-hranilnične položnice na razpolago.

Fran Povše, komercialni svetnik, vodja, graščak, drž. in dež. posl. predsednik; Josip Šiška, stolni kanonik, podpred.; Odborniki: Anton Belec, posest., podj. in trg. v St. Vidu n. Lj.; Dr. Josip Dermastia; Anton Kobl, pos. in trg., Breg pri Borovni.; Karol Kauschegg, velepos. v Ljubljani; Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani; Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbor. in hišni posest. v Ljubljani; Fran Leskovic, hišni posest. in blag. „Ljudske posojil.“; Ivan Pollak ml., tov.; Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani; Gregor Šlibar, župnik v Rudniku.

Priporočajte povsod „Našo Moč“!

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
Simona Hmetetza
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Kakovostna Pojasnila daje se brezplačno.

Priporočamo domačo trgovino z oblekami

Maček & Komp.

Franca Josipa cesta št. 3.
Založniki c. kr. priv. južne železnice.
Solidna postrežba! Znižane cene!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in
zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol, LJUBLJANA
Mestni trg št. 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavic, nogavio,
otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov,
žepnih roboev, ovratnikov, zavratnic, volne,
bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov
in vsakovrstnih drugih risb.

ANT. BAJEC, Ljubljana

cvetlični salon p. Trančo 2, vrtnarija Tržaška c. 34
izdeluje šopke, vence, trakove z napisl. To-
varniška zaloga vencev, prepariranih in
umetnih rastlin in cvetlic.

Zunanja naročila z obratno pošto. Brzjavaj: Bajec, Ljubljana

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode, dečke
in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

I. VECCHIET

urar in draguljar, Ljubljana
Selenburgova ulica 7, nasproti glavne
pošte.

Sprejema popravila, izvršuje zlatarska dela
po naročilu. Kupuje ali zamenja z novimi
predmeti staro zlato in srebro, brilante, dija-
mante in druge bisere. — Zaloga precizij-
skih žepnih ur. — Postrežba točna in solidna.

**Dežnike in
solnčnike**

domačega izdelka
najboljše kakovosti, pri-
poročata po najnižji ceni
slavnemu občinstvu

Josip Vidmar, tovarna dežnikov, Ljubljana Pred škofijo št. 19.
— Stari trg št. 4. — Prešernova ulica št. 4.
Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Iv. Buggenig,

sodarski mojster
Ljubljana, Cesta
na Rudolfovo že-
leznico šte. 5.

Priporočata svojo veliko sodov. Provozata tudi vsa v
zalogo vsakovrstnih njegovih stroko spada-
joča dela po najnižjih cenah. Solidno delo. Točna postrežba.

Ivan Jax in sin v Ljubljani,
Dunajska cesta 17

priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih

**voznih koles in
šivalnih strojev**

za rodbino in obrt.

A. Lukič

Slovenska
konfekcijska trgovina
za gospode, dame, dečke, deklice.

Ljubljana
Pred škofijo 19.

Lekarna „Pri Kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta št. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepljivo in slast do jedi pospe-
šujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti potenju nog,
skatljica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oces in trde kože, ste-
klenica 70 v.
„Stadin“ za otroke skatljica 50 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepljivo sredstvo
steklenica 20 v.
Tropčev sok, izvrstnen pripomoček proti kašlju, stekl. 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v., in 4 krono 80 v.

A. Žibert, Ljubljana

Prešernova ulica

:: priporočata svojo ::

veliko zalogo čevljev

:: domačega izdelka ::

**Agitirajte za naše časopise, po-
sebno za del. list „Našo Moč“.**

Pozor slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in pri-
poročljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(Pri Češniku) LJUBLJANA
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbiri naj-
novejše blago za ženske in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni!

**Havre
New-York**

francoska prekomorska družba

Veljavne vožne liste (Sifkarte) za francosko linijo čez Havre,
ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna
pojasnila, daje samo **ED. ŠMARD**

oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska
cesta št. 18 v novi hiši „Kmetске posojilnice“ nasproti gostilne
pri „Figovcu“.

Spominjajte se pri vseh prireditvah,
pri vseh veselih in žalostnih dogod-
kih „Slovenske Straže!“

TEOB. KORN

pokrivalec streh in klepar, vpeljalec strelodvodov ter instalater
vodovodov, LJUBLJANA, POLJANSKA CESTA 8.

Priporočata se za izvrševanje vsakovrstnih kleparskih del ter pokrivanje
streh z angleškimi, francoskimi in tuzemskimi škrljem z asbest-ce-
mentnim škrljem (Eternit) patent Hatschek z izbočno in ploščnato
opeko, lesno-cementno in strešno opeko. Vsa stavbinska in galan-
terijska kleparska dela v priznani solidni izvršitvi.